

No graudu kara ietekmes neizvairīties arī Latvijā

Nesprādzis šāviņš tūrumā Harkivas nomalē. Ukrainas zemnieki šogad strādā zem ienaidnieka uguns, daudzi ar traktoru arī uzbraukuši minām.

Lauksaimniecība vienmēr bijusi atkarīga no laikapstākļiem, turklāt ne tikai konkrētā zemnieka laukā, bet arī no klimata citās pasaules vietās. Ja kādā labības lielvalstī nav padevusies raža, ietekmi jūt ļoti plašā reģionā. Tagad tam pievienojies karš, kas no pasaules labības klēts izolējis Ukrainā un Krievijā izaudzētos graudus.

Vācijas ārlietu ministre Annalēna Bērboka maija vidū notikušajā G7 valstu sanāksmē uzsvēra, ka karš Ukrainā ir radījis globālu krīzi, kas tuvāko mēnešu laikā līdz pat 50 miljoniem cilvēku var likt ciest badu, īpaši Āfrikā un Tuvajos Austrumos. Viņa sacīja, ka Krievijas agresija pret Ukrainu pārtapusi *graudu kara*. Agresors labību sācis izmantot šantāžai, saprotot, ka pasauli būs grūti paēdināt bez Ukrainas un Krievijas graudiem.

Labības šantāža

28. maijā 80 minūšu ilgā telefonsarunā Krievijas diktators Vladimirs Putins Francijas prezidentam Emanuelam Makronam un Vācijas kancleram

Olafam Šolcam teicis, ka pasaules pārtikas krīzes iemesls ir Krievijai noteiktās starptautiskās sankcijas un "rietumvalstu melīgā ekonomikas un finanšu politika". Saruna notikusi pēc Makrona un Šolca ierosmes, bet pirmais par to paziņojis Kremlis, norādot, ka Putins paudis gatavību "palīdzēt meklēt iespējas netraucēti eksportēt labību, arī Ukrainas labību (ko iebrucēji nozaguši – Red.) no Melnās jūras ostām".

Kremļa saimnieks līcis noprast, ka spriedzi pasaules pārtikas tirgū, viņaprāt, palīdzētu mazināt Krievijas minerālmēslojuma un lauksaimniecības ražojumu eksportam noteikto sankciju atcelšana.

SEB bankas makroekonomikas eksperts Dainis

Gašpūitis uzsver, ka kopš marta, kad Krievijas agresija sodīta ar plašām sankcijām, viena no visplašāk ietekmētajām nozarēm ir lauksaimniecība – daudzas valstis ar bažām raugās, kā sarūk kviešu, kukurūzas, saulespuķu eļļas pieejamība. Lauksaimnieki visvairāk to izjūt minerālmēslojuma pieejamībā un cenu pieaugumā, arī dārgākā degvielā.

"Pēc aptuvenām aplēsēm, Ukrainas daļa pasaules kviešu eksportā bija ap 10%, bet Krievijas – vēl 16 procenti. Pieņemot, ka daļa no šiem eksporta apjomiem tiek atcelti (kara vai sankciju dēļ), tas rada lielu ietekmi uz pasaules tirgu," norāda Gašpūitis.

Eksportēs divtik mazāk

Martā Ukrainas graudu eksports bija četras reizes mazāks nekā februārī. Kviešu cenas ir pieaugušas no aptuveni 200 eiro par tonnu pagājušā gada nogalē līdz 350 eiro par tonnu šogad.

Ukrainas kviešu raža šogad varētu samazināties par 40%, prognozē kara plosītās valsts Graudu asociācija. Tā lēš, ka Ukraina šajā sezonā iegūs mazliet vairāk nekā 19 miljonus tonnu kviešu, salīdzinot ar 33 miljoniem tonnu pērn, un spēšot eksportēt aptuveni desmit miljonus tonnu – divreiz mazāk nekā 2021. gadā. Kukurūzas raža Ukrainā šogad varētu sasniegt aptuveni 26 miljonus tonnu, par 30% mazāk nekā pirms gada. Pirms kara Ukraina bija ceturta lielākā kviešu un kukurūzas eksportētāja pasaulē.

Bažas par transportu

Agroresursu un ekonomikas institūta Lauksaimniecības tirgus veicināša-

nas daļas vadītāja Ingūna Gulbe atzīst, ka Krievija un Ukraina līdz šim bija graudaudzētāju lielvalstis un kara dēļ, protams, Ukrainā nekas daudz netiks izaudzēts.

"Tāpat daudzas valstis, ekonomikas joprojām nav atkopusās no Covid-19 krīzes. Tas arī pārtikas piedāvājumu nepalielina. Arī klimats pašlaik daudzos reģionos, kur jau labība ir ie-

VEST GRAUDUS CAUR POLIJU IZRĀDĀS DĀRGI

Krievija bloķē Ukrainas ostas Melnajā jūrā, bloķējot Ukrainas graudu eksportu, tāpēc jāmeklē citi ceļi.

Pēc pirmā Ukrainas graudu kravas vilciena ierašanās Klaipēdas ostas stivdorkompānijā Bega Lietuvas ostas pārvalde secinājusi, ka pārvadājumi caur Poliju ir pārāk maza apjoma, lai pilnībā izmantotu to potenciālu, tādēļ efektīva loģistika iespējama tikai caur Baltkrieviju.

Klaipēdas osta varētu pārkraut deviņus miljonus tonnu labības, ja to vestu caur Baltkrieviju, salīdzinājumā ar vienu miljonu tonnu, kas vestas caur Poliju. Ostas kompānijas atzinušas, ka izmēģinājuma vilciena brauciens ir parādījis, ka labības transportēšana caur Poliju ir iespējama, tomēr nav rentabla.

"Loģiska pozīcija būtu runāt par humāno koridoru caur Baltkrieviju," Klaipēdas ostas pārvaldes ģenerāldirektors Alģis Lataks sacījis laikrakstam *Verslo žinios*.

Aicinājumi Ukrainas labību uz Lietuvu transportēt caur Baltkrieviju ir pretrunā Eiropas Savienības sankciju politikai pret Minsku, paziņojis Lietuvas prezidents Gitans Nausēda, atgādinot, ka šī valsts sadarbojas ar Krieviju.

Tikmēr Baltkrievijas diktators Aleksandrs Lukašenko pavēstījis, ka Minska ir gatava atļaut Ukrainas labības tranzītu caur savu teritoriju uz Baltijas jūras ostām, ja Baltkrievijai ļaus caur tām eksportēt savas preces.